

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN LAUSUNTO 1/2006 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta parlamentin ja neuvoston asetukseksi (yhteistyöyhtymäasetus)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 18 päivänä tammikuuta 2006 lähettänyt asiassa U 69/2004 vp valtiovarainvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten jatkokirjelmän 2. SM 21.12.2005 ja 8 päivänä helmikuuta 2006 samoin mahdollisia toimenpiteitä varten jatkokirjelmän 3. SM 24.01.2006.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja tarkastusjaostossa.

Asiantuntijat

Hallinto- ja tarkastusjaostossa ovat olleet kuul-tavina

- lainsäädäntöneuvos Kari Parkkonen, sisä-asiaiministeriö
- neuvotteleva virkamies Kirsti Vallinheimo, valtiovarainministeriö.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon VaVL 34/2005 vp.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Asetusehdotus

Asetusehdotuksella on tarkoitus ottaa käyttöön eurooppalainen alueyhteistyöyhtymä, jonka puitteissa sen jäsenet voisivat harjoittaa Euroopan unionin alueella rajat ylittävää sekä alueiden ja valtioiden välistä yhteistyötä. Jäseninä voisivat tulla kysymykseen valtiot sekä alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kuten kunnat ja julkisoikeudelliset yhteisöt. Yhtymän tehtävät rajoittuisivat taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta vahvistavan alueellisen yhteistyön helpottamiseen ja edistämiseen. Ne käsittäisivät rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanoa ja muiden toimenpiteiden toteuttamista.

Valtioneuvoston toinen jatkokirjelmä 21.12.2005 sisältää selvityksen neuvoston puheenjohtajamaan Yhdistyneen kuningaskunnan 29.11.2005 tekemästä toisesta välitysesityksestä. Käsittely jatkuu Itävallan puheenjohtajakaudella Yhdistyneen kuningaskunnan 21.12.2005 laatiman kompromissiehdotuksen pohjalta. Tämän ehdotuksen sisältö on kuvattu valtioneuvoston kolmannessa jatkokirjelmässä 24.1.2006. Neuvottelujen kuluessa alkuperäinen ehdotus on muuttunut olennaisesti ja Suomen esittämät muutokset on keskeisiltä osin huomioitu. Suomen kannalta keskeisiä muutoksia ovat

1) säännökset, joilla poistettiin yhtymän jäsenen mahdollisuus sopia vapaasti yhtymään sovellettavasta laista

2) jäsenvaltion mahdollisuus olla hyväksymättä jäsenen liittymistä yhtymään, jos se on kansallisen lainsäädännön vastaista

3) yhtymän tehtäviä koskevat rajoitukset

4) kansalaisen perusoikeuksien ja hyvän hallinnon vaatimusten huomioon ottaminen asetuksessa

5) jäsenvaltion mahdollisuus antaa tarkempia soveltamissäännöksiä yhtymän käyttöönottoon liittyen.

Valtioneuvoston kanta

Suomi kannattaa lähtökohtaisesti komission tavoitetta löytää sellaisia hallinnollisia ratkaisuja, joilla voidaan helpottaa ja edistää rajat ylittävää yhteistyötä. Suomi ei kuitenkaan pidä esitettyä asetusta tarpeellisena itselleen, mutta ymmärtää sen merkityksen useille muille jäsenvaltioille. Yhtymän tehtävät tulisi ensisijaisesti rajoittaa rakennerahastoihin liittyviin tehtäviin. Tehtävien laajentaminen rakennerahastojen ulkopuolelle edellyttää, että Suomen perustuslaista johtuvat ongelmat on otettu asetusehdotuksessa riittävällä tavalla huomioon.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtiovarainvaliokunta on käsitellyt aiemmin asiaa E-kirjelmänä sekä rakennerahastokokonaisuuden osana lausunnossaan VaVL 28/2004 vp että asetusehdotuksena lausunnossaan VaVL 34/2005 vp. Valtioneuvoston kirjelmästä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan jäljempänä todetuin huomautuksin.

Asetusehdotus on muuttunut verrattuna alkuperäiseen ehdotukseen, ja siinä on otettu huomioon useita Suomen esittämiä muutoksia edellä todetulla tavalla. Suomen kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat yhtymän tehtävät, sovellettava laki (mikäli yhtymä käyttäisi julkista valtaa), oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeet sekä mahdollisuus antaa täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä.

Valiokunta toteaa, että kyseessä on monella tapaa merkittävä, mutta myös ongelmallinen asetusehdotus. Komissio pyrkii sillä antamaan oikeudelliset puitteet julkisille toimijoille, kuten kuntien sekä valtion keskus-, alue- ja paikallistason viranomaisille rajat ylittävään viranomaisyhteistyöhön EU:n sisällä. Yhtymä saisi oikeushenkilöllisyyden ja jäsenvaltion olisi hyväksyttävä yhtymä, jos se täyttää EU:n asetusten mukaiset ehdot. Yhtymän käyttönoton säätäminen vapaaehtoiseksi jäsenvaltioille ei käy-

tännössä näytä mahdolliselta. Sen sijaan yhtymän perustaminen on vapaaehtoista. Jäsenvaltio voisi kieltää jäsentä osallistumasta yhtymään, jos se on jäsenen toimivallan ja velvollisuuksien tai jäsenvaltion kansallisen lain vastaista. Suomen lähtökohtana on ollut, että yhtymä ei voisi käyttää julkista valtaa. Tämä on valiokunnan mielestä kestävä lähtökohta myös jatkossa.

Asetusehdotus on osa EU:n rakennerahastoja koskevaa uudistuspakettia. Asetus koskisi kuitenkin muitakin kuin EU:n osarahoittamia rakennerahastotoimia. Oletettavaa saadun selvityksen mukaan on, että asetuksella tulisi olemaan paljon periaatteellisempia ja laajempiulotteisia vaikutuksia kuin pelkällä rakennerahastovarojen hallinnoinnilla Suomessa on. Valiokunta pitääkin perusteltuna asetusehdotuksen irrottamista rakennerahastokokonaisuudesta sekä sisällöllisesti että aikataulullisesti.

Aiemmat asetusehdotukset ovat olleet perustuslain vastaisia. Valiokunta pitää tärkeänä, että myös jatkoneuvotteluissa huolehditaan siitä, että asetukset on Suomen perustuslain mukainen. Julkisen vallan käytön ohella asetusehdotuksella on mahdollisesti liittyviä valtionaloussäännöksiin, verosäännöksiin jne., jotka on syytä selvittää.

Siltä varalta, että asetukset tulisi voimaan kaavailulla tavalla jo 1.1.2007, tulisi ryhtyä selvittämään asetuksen toimeenpanoa ja sen kansalli-

sia vaikutuksia. Koska asetus liittyy kansallisen lainsäädännön eri sektoreiden alaan kuuluvien asioiden yhteensovittamiseen sekä niiden vaikutusten arviointiin, erityisesti oikeusministeriön tulisi olla tässä työssä keskeisesti mukana. Asetuksen kansallisessa toimeenpanossa pitäisi hyödyntää myös valtiovarainministeriön asiantunte-
musta.

Valiokunta katsoo edelleen, että asetus ei sel-
laisenaan toisi lisäarvoa raja-alueyhteistyön me-

nettelyihin. Siitä tulisi käydä mahdollisimman laaja periaatteellinen keskustelu, jossa eri hallin-
nonalat ja hallinnon tasot olisivat mukana.

Lausunto

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta ilmoittaa,

*että valiokunta yhtyy asiassa valtioneu-
voston kantaan edellä todetuin huomau-
tuksin.*

Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj.	Matti Ahde /sd	Matti Saarinen /sd (osittain)
jäs.	Jyri Häkämies /kok	Anni Sinnemäki /vihr
	Kyösti Karjula /kesk	Irja Tulonen /kok
	Pekka Kuosmanen /kok	Kari Uotila /vas
	Reijo Laitinen /sd	vjäs. Eva Biaudet /r
	Maija-Liisa Lindqvist /kesk	Timo Kalli /kesk
	Pekka Nousiainen /kesk	Maija Rask /sd (osittain)
	Pirkko Peltomo /sd	Pia Viitanen /sd
	Iivo Polvi /vas	Jaana Ylä-Mononen /kesk.
	Virpa Puisto /sd	

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Alpo Rivinoja.